

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibus, Qvarvm permultæ antehac nunquam
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm || Ivlii Et Avgvsti

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10261

De S. Anatolio episcopo Laodicensi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77405)

Torquatus quidam ad Turgitum veniens, ita dixit: Matrōna nobilissima, Claudij Imperatoris consobrīna, Mustiola nomine, non cessat in custodia diu noctūque reos suis sermonibus confirmare. Furore igitur percitus Turgius, cum audisset eam cognatam esse Claudij Imperatoris, misit homines suos, qui eam ipsi præsenterent. Visa autem ea, mirabatur eius pulchritudinem, praecepitque sine iniuria, immo etiam admodum honorifice reduci eam in domum suam. Deinde ad illam veniens, de eius genere sciscitabatur. Respondit ei Mustiola, spiritu feruens: Nostra nobilitas non multa generis claritudine, sed sanctorum Christianorum humilitate, aestimatur. Dicit ei Turgius: Cur aliter respondes, quam Maiores tui consueverunt? S. Mustiola respondit: Illi ignorantes verum Deum, suadente diabolo, perierunt: me vero humilem dignatus est Dominus noster Iesus Christus ad caelestia regna vocare: neque me solam, sed & omnes, qui spem suam in illo reponunt. Turgius dixit: Vtere consilio meo, & noli perdere nobilissimos natales tuos. S. Mustiola respondit: Si scires donum Domini nostri Iesu Christi, non te sineres priuari lumine aeterno. Turgius ait: Ecquodnam est lumen aeternum? Mustiola respondit: Spiritus & virtus. Turgius dixit: Quanam tua haec amentia est, ut ad vinctos crebro ingrediaris, eorumque cupide fruaris amicitia? S. Mustiola respondit: Id equidem facio propter amorem Domini nostri Iesu Christi, pro cuius amore etiam illi carceris vincula perferunt. Turgius ait: Depone hanc amentiam, & audi me, nec velis praecepta principum aut negligere, aut irridere. Beata Mustiola dixit: Quae sunt praecepta principum? Turgius ait: Ut sacrifices dijs, & viuas, fruarisque opibus tuis. S. Mustiola respondit: Plane stultè blasphemasti. Commotus Turgius, iussit sanctos omnes, qui in carcere erant, capite truncari: beatum autem Irenaeum diaconum in conspectu Mustiolae in eculo suspendi, sub praconis voce dicens ei: Sacrifica dijs. Irenaeus ait: Ut video, mente captus es, ut dicas ea, quae non conveniant. Turgius furore inflammatus, iussit vnguibus radi latera eius, & flamas admoueri. Irenaeus clamans, dixit: Gratias ago tibi Iesu Christe, quod me reor admitti in conspectu tuum. Atque haec dicens, cernere beata Mustiola, expiravit. Obitus eius.

Tum vero beata Mustiola dixit ad Turgium: Miser, quid ita trucidas homines innocentes? sed illi quidem proficiscuntur ad gloriam sempiternam, tu vero sedem habebis in igne aeterno. Audiens hoc Turgius, scripto eam condemnauit, praecepitque, coram se plumbatis eam caedi: quod eouique, continuatum est, donec deficeret. Itaque migravit ad Dominum quinto Nonas Iulij, corpusque eius collegit seruus Dei Marcus, & apud Clusinae urbis muros condidit: ubi vigent orationes eius usque in hodiernum diem.

Mustiola
Claudij Im-
peratoris
consobrīna.

Reducitur
à tribunali
domū suā.

Irenaei cru-
ciatus.

Obitus eius.

Item S. Mu-
stiola.

DE S. ANATOLIO EPISCOPO LAODI- CENSI, EX HISTORIA ECCLESIASTICA

*Eusebij Casareensis Lib. 7. cap. 26. interprete Iohanne
Christophorsono Anglo.*

LAODICENSIS ecclesia gubernationem post Socra-
tem Eusebius obtinuit, ex vrbe Alexandria oriundus. ^{3. Iulij.}
Causa autem eius à patria profectio, erat controuersia ^{Eusebius}
illa, de Paulo Samosateno suscepta: cuius gratia in Syri- ^{Episcopus}
am profectus, ab illis, qui ad religionem Christi propaga- ^{Laodicēsis.}
dam omne suum studium conferebant, ne domum re-
uerteretur, prohibitus fuit. qui quidem (sicut ex verbis
Dionysij, de eo à nobis supra citatis, facile licet cognosce-
re) praeter ceteris praestantibus nostri temporis viris, tanquam
preciosus quidam pietatis thesaurus extitit.

Anatolius, genere etiam Alexandrinus, post illum cre-
atur Episcopus, bonus, ut aiunt, boni viri successor. Qui cum ob eloquentiam, tum ob ^{Anatolij}
doctrinam humaniorem & cognitionem Philosophiae, inter homines nostri temporis, ^{multa do-}
qui erant spectatissimi, facile principem locum obtinuit: quippe in Arithmetica, Ge- ^{ctrina.}
ometria, Astronomia & disserendi facultate, in contemplatione & perspicentia na-
turae, in oratorum quoque disciplinis venerat ad summum. quarum rerum gratia, fama
est, eius Alexandriae cum illi ludo, in quo Aristotelis doctrina docebatur, magistrum
praefecisse. Ac tametsi in obsidione Alexandriae, cum ibi magna esset frumētī inopia, ^{Alexandriae}
obsidio. ^{alias}

alias præclare ab eo res gestas penè infinitas commemorant, vtpote qui singularem dignitatis prærogatiuam præ cæteris magistratibus ab omnibus ciuibus adeptus fuisset, tamen exempli causa, hanc vnam solum hoc loco citabo.

Fertur, cum frumentum illis diu obsessis deesset, ita vt fames, quæ in vrbe grassabatur, multò magis intolerabilis, quàm hostiù impetus, qui iam extrinsecus premebat, existeret: hunc, quem dico, cum huic interesset calamitati, tale quoddam remedium illis proinde inuenisse. Cum altera pars ciuitatis cum exercitu Romano societatem belli gerendi coiuisset, & propterea obsidione non vexaretur, Eusebium fortè inter eos, qui minimè erant obsessi, versantem (adhuc enim ibi habitabat, inque Syriam minimè demigrauerat) & magnum decus nomenque celebre etiam à Duce Romani exercitus consecutum, de his, qui fame illius obsidionis tempore interierunt, per internuncium Anatolius certiore facit. Eusebium autem, cum hoc intelligeret, à Duce maximi beneficij loco postulasse, vt illis, qui vellent se ab hostibus ex vrbe ad eum sua sponte recipere, vitam ac salutem daret. Quem quidem, petitione, vt voluit, impetrata Anatolio significasse: hunc autem, nuncio ab Eusebio accepto, Senatui Alexandrinorum coegisse, ac primùm poposcisse ab illis, vt cum Romanis amicitiam iungerent. Quo quidem sermone vbi illos grauer commotos videbat, dixisse: At huic, quod iam dicam, vos neutiquàm refragaturos arbitror: illis, qui in hac dimicatione videntur minimè esse necessarii, minimeque vobis viles, (vt anus, infantes & senes) liberam è portis egredienti potestatem, quò velint, faciatis, cõsiliu est. Quid enim istos iam iam propè morituros, apud nos ipsos cõtinemus? Quid modò mancos & corporibus mutilatos, penèque exhaustos fame opprimimus? Viros solos & iuuenes viribus valentes alere oportet, & frumentum quod necessarium est, his, qui ad ciuitatis propugnationem accommodati sunt, congerere.

Quibus rationibus cum Senatui in suam sententiam adduxisset, ipsum primùm assurgentem suffragium tulisse, vt omnis multitudo, siue virorum, siue mulierum, quæ ad rem militarem parum esset idonea, à ciuitate liberè excederet: quoniam si manerent, ibique cum magno ciuitatis morarentur incommodo, nullam salutis spem illis, (quippè fame viderentur perituri) esse omninò relictam. Cui sententiæ cum à cæteris omnibus, qui aderant in Senatu, esset assensum, parum aberat, quod obsidione cingebantur, seruasset incolumes: atque inprimis vt qui erant Christiani, deinde vt alij cuiusque ætatis, qui ciuitatem incolebant, salui aufererent, diligenter prouidit: vnde non hi solum, quibus Senatùs decreto potestas facta erat ex vrbe exundi, verumetiam sub eorum nomine alij ferè infiniti, vestitu muliebri clanculum induiti, noctu illius prouisione è portis egressi sunt, & ad Romanorum exercitum confugerunt: vbi illos omnes Eusebius benignè excipiens, more patris aut medici, longa obsidione debilitatos, omni prouidentia & curatione in integrum restituit.

Alexandrinis fame laborantibus, subuenit Eusebius.

Duobus eiusmodi pastoribus ecclesia Laodicensis (quorum alter alteri deinceps ordine proximè successit) diuina prouidentia potita est, qui post bellum, à nobis iam demonstratum, ab vrbe Alexandrina eò demigrarunt. Quanquam verò non multi libri ab Anatolio erant elaborati, totidem tamen ad nos peruenerunt, vnde cum eius eloquentiam, tum multiplicem cognitionem licet animaduertere: idque in illis potissimum, in quibus ea, quæ de Paschate ab alijs antè decreta fuissent, explicauit. Deinde, quibusdam interiectis, ita pergit Eusebius: Anatolius porrò Institutiones in Arithmeticam, decem libris explicatas, reliquit. Alia item extant eius opera, quæ exempli oej, præclare in sacris literis ab eo collocati, & multa in eisdem exercitationis perspicua argumenta dant. Hunc Theotecnus, Cæsareæ Palæstinarum Episcopus, per manus impositionem primus Episcopum ordinauit: qui cum successorem sibi post mortem ad ecclesiæ suæ procuracionem deligendum prouidit, vnaque cum illo ad aliquod temporis spatium ecclesiæ Cæsarensi præfuit. Verùm Anatolius, cum Concilium Antiochiæ de Paulo Samosatenno conuocatum, cum accerseret, ad Laodicensem urbem aduentans, ibi Eusebio mortuo commemorari à fratribus coactus est. Anatolio exeunte è vita, postremus ante persecutionem illi ecclesiæ præficitur

Creatur Laodicensis antistes.

Stephanus. Hactenus Eusebius Cæsarensis. Habet verò etiam hunc Anatolium beatus Hieronymus in Catalogo Scriptorum Ecclesiasticorum.

VITA